

„Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване.

Ефективност на училищата в секторна мрежа Туризъм и спорт.

Съдържание

1. Уводни думи	2
2. Икономически показатели и тенденции.....	2
3. Секторна мрежа „Туризъм и спорт“.....	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността.....	4
Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	6
<i>Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности</i>	<i>6</i>
<i>Управление на училището.....</i>	<i>10</i>
<i>Училищна среда.....</i>	<i>14</i>
<i>Организация на учебния процес и оценяването</i>	<i>17</i>
<i>Партньорства и родителско участие</i>	<i>19</i>
<i>Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация</i>	<i>21</i>
Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот.....	22
<i>Ученици, положили успешно държавен зрелостен изпит и държавен изпит по професия</i>	<i>22</i>

<i>Отпаднали ученици</i>	24
<i>Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....</i>	25
<i>Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....</i>	26
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарт) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.....	27
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране	27

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Туризм и спорт“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции

Туризмът – като един от експортно-ориентираните сектори на икономиката – се развива сравнително устойчиво дори и в последните 5 години, когато повечето сектори на икономиката изпитват сериозни проблеми. След известен спад в началото на кризата през 2009 година (6.7% на годишна основа), притокът на средства по платежния баланс от чуждестранни туристи се увеличава всяка година, като постепенно се ускорява и достига 4.9% през 2013 година при общ обем от малко над 3 милиарда евро през 2013 година. Увеличава се и другата част на туристическия поток – пътуванията на български граждани в чужбина, макар че като обща сума те са почти 3 пъти по-малко от прихода от чужди туристи в България. След спад през 2009 г., постепенно се увеличават и реализираните нощувки, както и броя на чуждите туристи в

България – като през 2013 г. достигат съответно 14.4 милиона и 2.8 милиона (близо 60% от ЕС и 13% от Русия). Включвайки и българските туристи, реализираните нощувки достигат 21 милиона, а броят пренощували лица е 5.8 милиона през 2013 година.

Общо в хотелиерството и ресторантьорството – два от основните подотрасли на туризма, които имат почти равен принос към отрасъла – са заети над 140 хиляди души, повечето от които в микро и малки фирми. Заетостта расте спрямо 2008 година с близо 9%, разходите за персонала се увеличават с над 44%, а броят на предприятията в сектора се увеличават с почти 20% и надминават 26 хиляди през 2012 година. В същото време, секторът страда от изключително силни сезонни колебания (т.е. не осигурява целогодишна заетост, а само сезонна и то най-вече през лятото), а официалните заплати на заетите в сектора са най-ниските в България, с около 40% по-ниски от средните – което говори за голям дял на неформалните плащания. Все по-трудно е намирането на достатъчно подготвени и квалифицирани кадри. Като цяло отрасълът е конкурентен и има потенциал за бъдещо развитие, а търсенето на персонал ще се увеличава.

3. Секторна мрежа „Туризм и спорт“

Секторната мрежа „Туризм и спорт“ включва професионални направления стопанско управление, административни услуги, земеделие и туризъм. За целите на настоящия проект в тази секторна мрежа са включени шест гимназии, изброени в таблицата по-долу:

Област	Община	Населено място	Име на училището
Силистра	Силистра	Силистра	Професионална гимназия по стопанско управление, администрация и услуги "Атанас Буров"
София-град	Столична	София	СОФИЙСКА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТУРИЗЪМ
Благоевград	Сандански	Сандански	Земеделска професионална гимназия "Климент Аркадиевич Тимирязев"
Варна	Варна	Варна	Професионална гимназия по туризъм "Проф. д-р Асен Златаров"
Търговище	Попово	Попово	Професионална гимназия по селско стопанство
София-град	Столична	Банкя	Професионална гимназия по туризъм "Алеко Константинов"

В изброените гимназии в тази секторна мрежа през 2013 година¹ се обучават 1 230 ученици в професионални направления, уточнени по-горе. Преподавателите в тези професионални гимназии са 386. Всяка от тях е дала данни за целите на изследването и анализа се фокусира основно върху тях, като за по-детайлна картина, на фона на която ще бъде разгърнат анализът, ще бъдат използвани сравнителни данни за цялата страна по професионални направления. Съотношението ученици на един учител във включените в изследването гимназии от секторната мрежа е 9,55 – по-високо от средното за всички 20 секторни мрежи – 8,95. Средният брой на учениците от гимназиите, обхванати в проучването в тази секторна мрежа, е най-високият сред всички секторни мрежи и достига 672 ученици (средно за всички секторни мрежи този брой е 466). Всички изследвани гимназии в мрежата, с изключение на една, са с повече от 600 ученици, като в една от тях броят на учениците достига почти 900. Дори и в най-малката от гимназиите в тази секторна мрежа броят на учениците е 420. Около 47% от преподавателите в избраните гимназии в секторната мрежа са на възраст над 50 г. Това е малко по-висок дял от средния за 20-те секторни мрежи (44%).

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на обсъжданите в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване бяха събрани данни.

Данните за гимназиите, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Училищата, за които са събрани и анализирани по-голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетираните и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Боксплотове илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната

¹ справка на Админ Софт за 2013 г.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При боксплотове, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил. Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Туризм и спорт“ в приложените фигури са означени с номер 20. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу²:

- СЕКТОРНА МРЕЖА ИЗКУСТВА 1
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТЪРГОВИЯ 2
- СЕКТОРНА МРЕЖА БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО 3
- СЕКТОРНА МРЕЖА АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ 4
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОНИКА 5
- СЕКТОРНА МРЕЖА МАШИНОСТРОЕНЕ 6
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА 8
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕНЕРГЕТИКА 8
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ 9
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТРАНСПОРТ 10
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ 11
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ 12
- СЕКТОРНА МРЕЖА ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪГКЛО 13
- СЕКТОРНА МРЕЖА СТРОИТЕЛСТВО 14
- СЕКТОРНА МРЕЖА СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО 15
- СЕКТОРНА МРЕЖА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА 16
- СЕКТОРНА МРЕЖА ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА 17
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХОТЕЛИЕРСТВО 19
- СЕКТОРНА МРЕЖА РЕСТОРАНТЬОРСТВО 19
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТУРИЗЪМ И СПОРТ 20

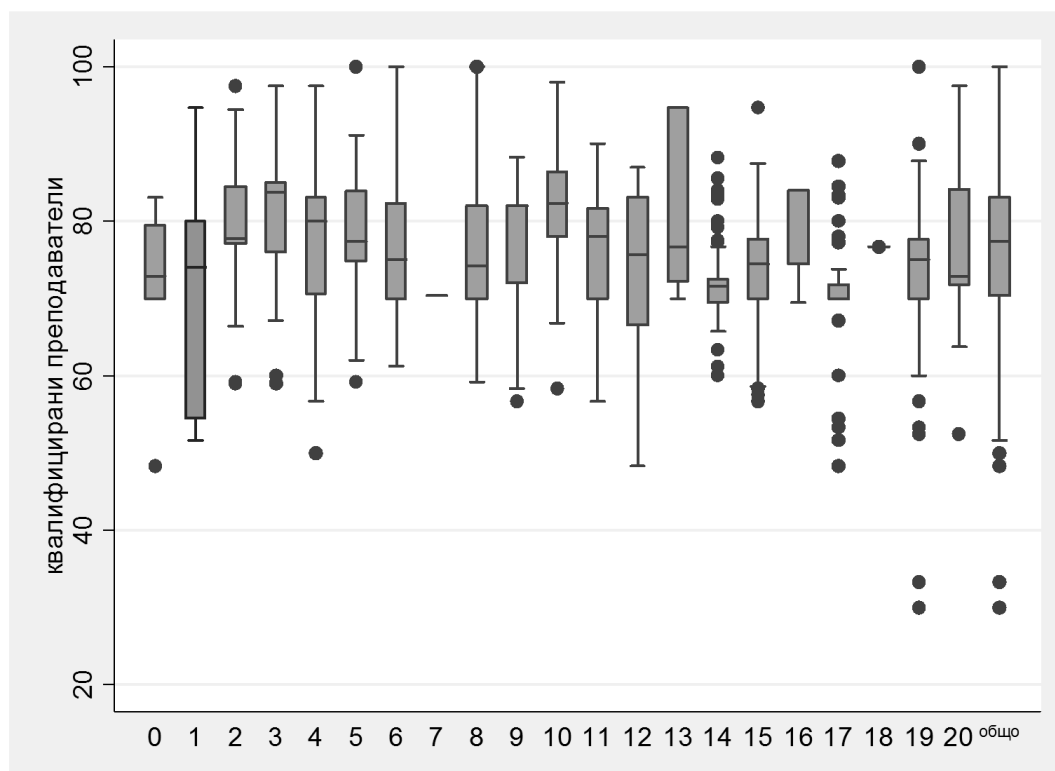
² С 0 са означени училищата, за които има налични данни, но не е посочена секторна мрежа

Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

По отношение дела на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Туризъм и спорт“ той не се различава съществено от данните средно за професионалното образование в страната. В самата секторна мрежа разсейването между оценяваните като най-много и най-малко квалифицирани преподаватели е 35 точки, което не е много сериозно разсейване на фона на разсейването за страната. В една гимназия случаят на недоволните от квалификацията си преподаватели е по-краен, като нейният резултат е на 13 точки от долния интервал спрямо другите училища в секторната мрежа, което е показателен случай за по-сериозни кадрови проблеми.

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Туризъм и спорт“ и в професионалното образование като цяло.

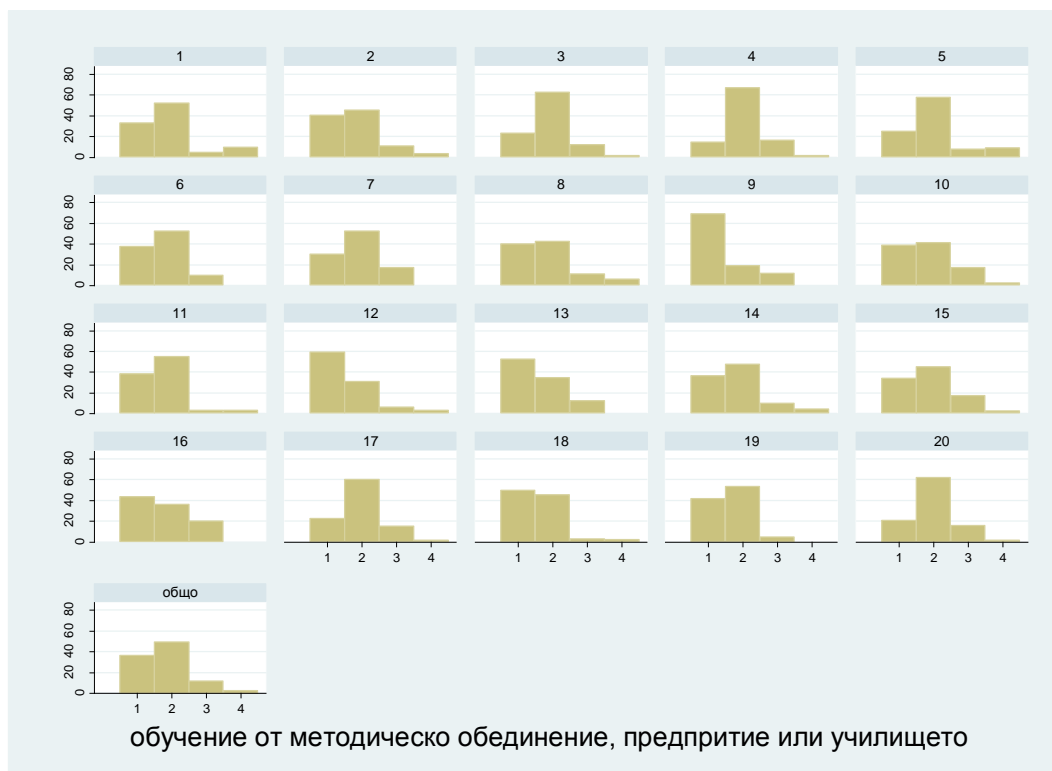

Индикаторът е комплексен и е построен въз основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне един курс за професионална квалификация в последните 3 години (след 2011г).

Нивото на квалификация на учителите в секторна мрежа „Туризъм и спорт“ е оценено малко по-ниско от средното за страната, като разсейването в тази област не е драматично и е в рамките на 30 точки от 100-точкова скала с една екстремна стойност.

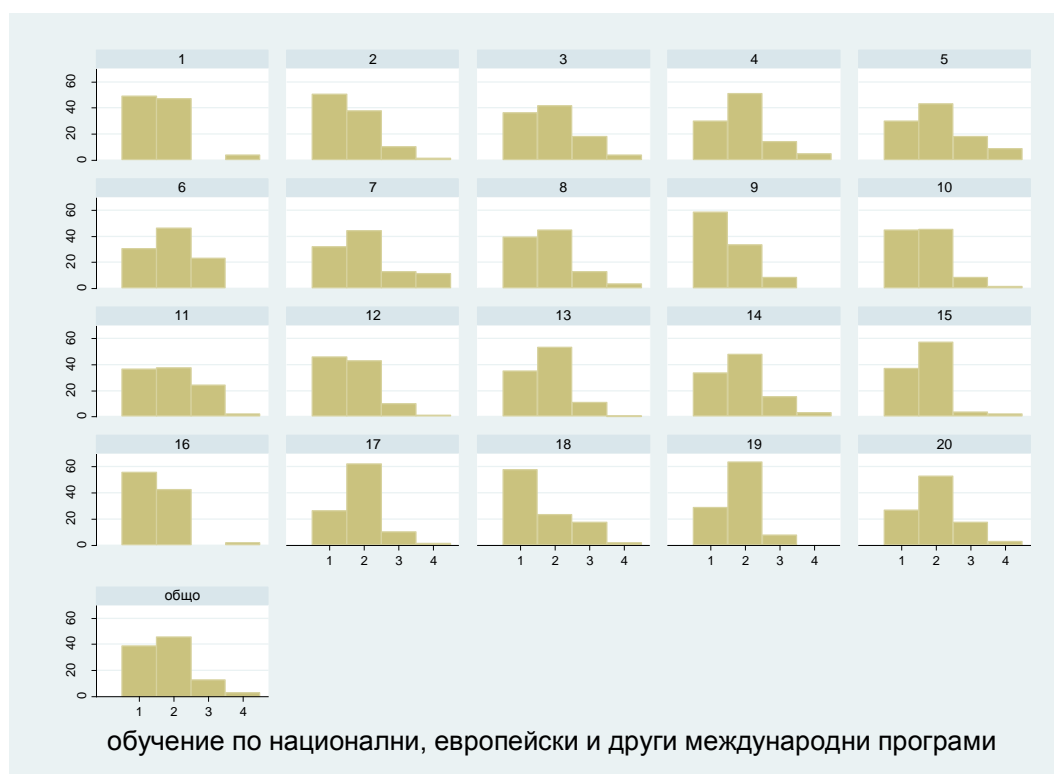
Шестте гимназии, върху които се фокусира настоящият анализ, се намират около средната стойност за секторната мрежа, като нито едно от тях не е дало екстремно ниска или екстремно висока стойност. Разсейването вътре в тази група е малко, в рамките на 8 точки от индикатора между най-високата и най-ниската стойност, което значи, че се поддържа приблизително едно и също ниво на квалификация. В този аспект качеството на преподаване е почти изравнено вътре в групата на шестте гимназии.

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

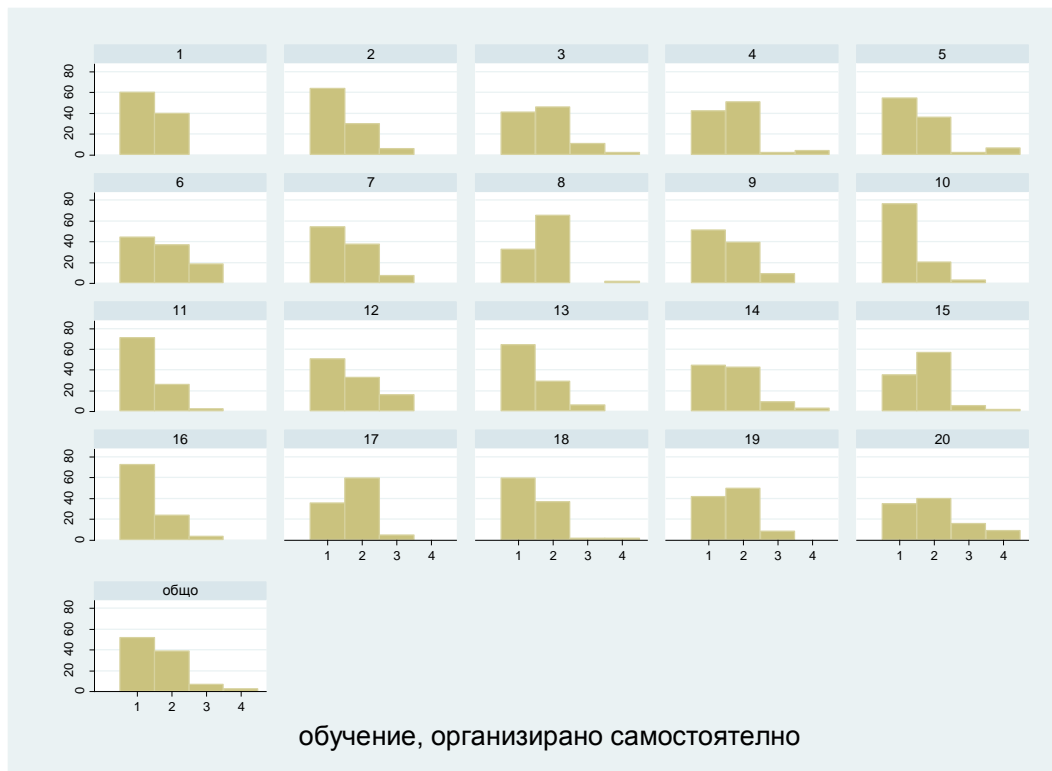
В секторна мрежа „Туризъм и спорт“ 43% от учителите не са участвали в обученията, организирани от училището, от предприятие или методическо обединение, но участвалите са като цяло доволни. В това отношение секторната мрежа е подобна на останалите секторни мрежи в средното професионално образование. Това означава, че от гледна точка на учителите обученията са добри и полезни и си струва да се осигури възможност на повече учители да участват в тях.

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

При обученията, организирани по национални, европейски или международни програми степента на участие е около 50 %, като при тях удовлетвореността на участвалите в допитването учители е над 60%. Съвсем малък е процентът на учителите от включените в анализа гимназии, които смятат обучението си по национални, европейски или международни програми за изцяло неползотворно. В абсолютни числа недоволните преподаватели са трима от 105 отговорили. Информацията за обученията ще бъде още по-полезна, ако учителите имат възможността да оценяват обучението си когато то приключи по стандартизиран модел (което вероятно се прави), да дадат идеи и препоръки и тази информация след това се агрегира в ЕСУПО. Засега получените отзиви говорят за неговата по-скоро добра функционалност.

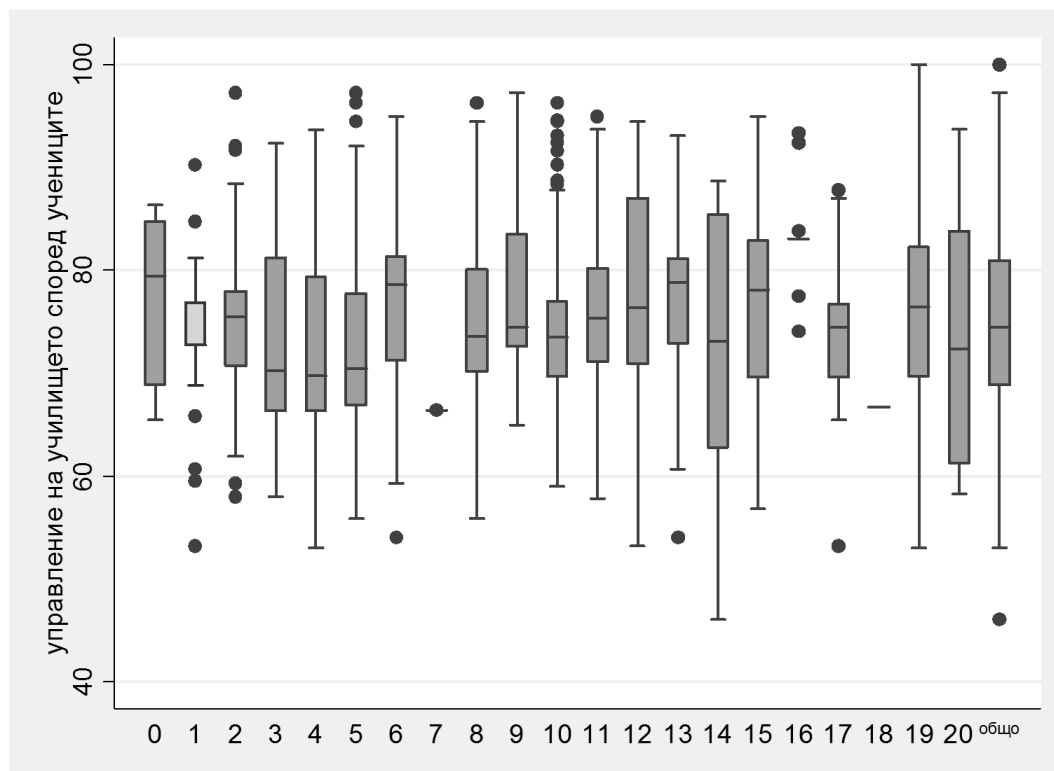
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

Обученията, организирани самостоятелно от учителите, се провеждат най-рядко. В секторна мрежа „Туризм и спорт“ около 38% от учителите са участвали в такова обучение, като удовлетвореността от тях също е предимно висока. Самостоятелно организираните обучения са също толкова високо оценени, както и обученията, организирани по национални, европейски или други международни програми и обученията организирани от училището, предприятие или методическо обединение. Данните до тук показват, че учителите оценяват високо допълнителните си квалификационни обучения, независимо от кого са организирани, но има място за подобрения.

Управление на училището

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

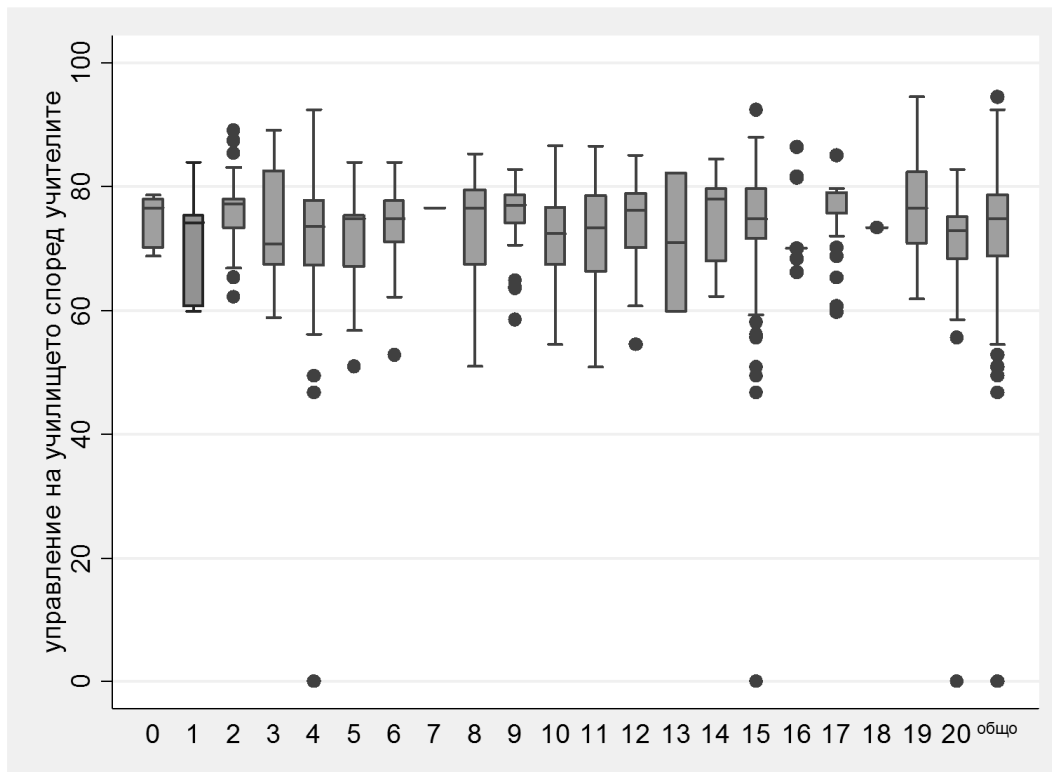

Индикаторът измерва степента на постигнатите резултати в областта на управлението на училището, като се формира се от отговорите на въпроси, зададени на учениците в гимназиите, включени в анализа, на база анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

Оценката на управлението на училището според учениците в секторна мрежа „Туризм и спорт“ на практика съвпада със средната за всички професионални училища – малко над 70 точки от 100 възможни. Фигура 5, стълб номер 20 показва, че разсейването на резултатите в цялата секторна мрежа е от около 30-35 точки, което значи, че училищата в това професионално направление поддържат близка политика на управление според техните ученици. Няма случаи, в които определени училища да са много по-високо или по-ниско оценени от останалите в секторната мрежа.

За гимназиите, обект на настоящия анализ, важат същите тенденции, като разликата между най-добре и най-лошо оцененото по мениджмънт училище е 20 точки от 100 в този индикатор. Това значи, че групата на анализ е дори по-хомогенна в оценките на учениците. Една от гимназиите е по-ниско оценена в сравнение с другите в групата, като разликата между нея и последната от гимназиите в секторната мрежа е около 10 точки. Другите пет гимназии дават оценки колкото средната за страната.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

Индикаторът е формиран на базата на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от управлението на училището - системата за управление и взимане на решения в училището.

В секторна мрежа „Туризм и спорт“ средната оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения в училището и за организацията на работния процес е близка до средната за цялото професионално образование. Има два случая на драматично разминаване на оценки, давани от учители в едното и другото училище, но за тях нямаме по-подробни данни и не се разглеждат в настоящият анализ.

Гимназиите, върху които се фокусира анализът ни, се намират в диапазон от по-малко от 20 точки разстояние между първата и последната по оценки. Това е хомогенна група, където преподавателите са по-скоро доволни от начините на управление.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

Малко над 60% от учителите в секторна мрежа „Туризъм и спорт“ потвърждават, че училищното ръководство се допитва до тях при взимането на повечето управленски решения, което е тенденция в национален мащаб. Онези, които мислят, че ръководството на училището по-скоро не се допитва до тях, са под 20%. По училища, обаче, има съществени разлики.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

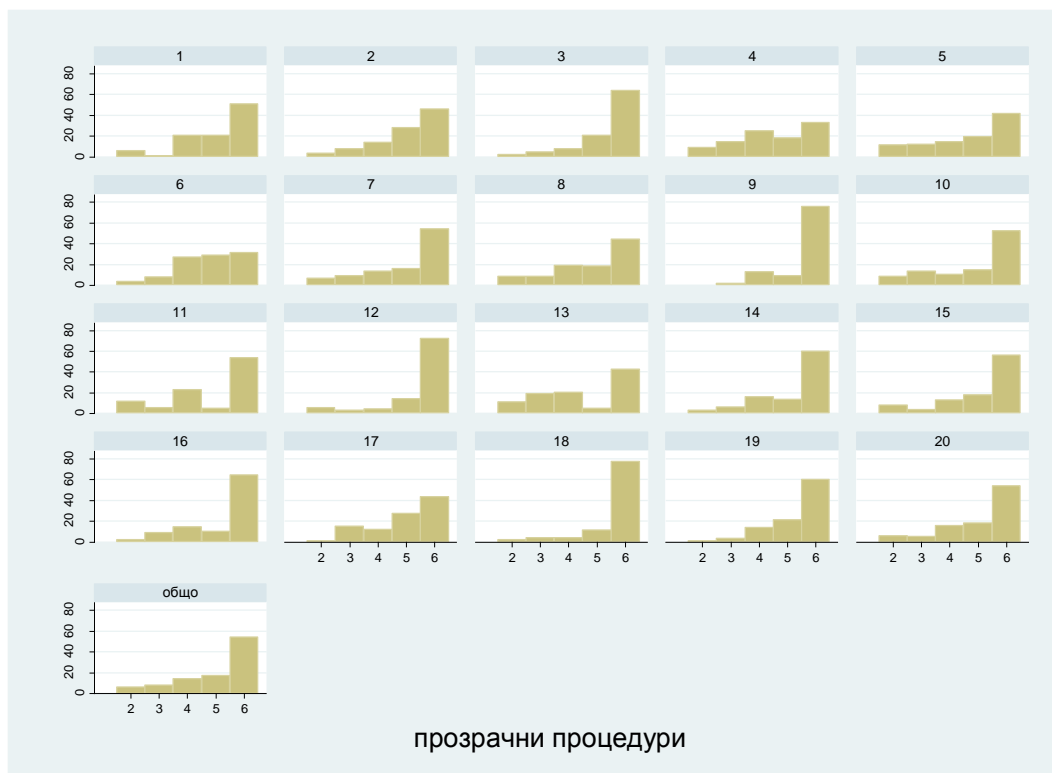

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

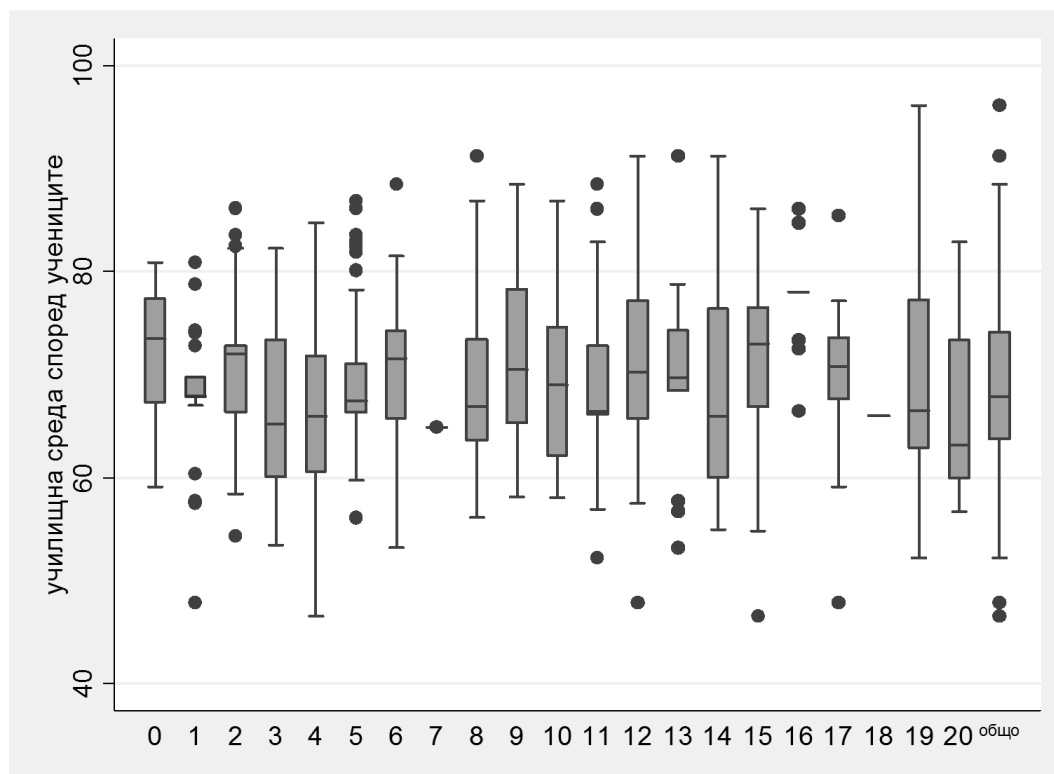
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

По отношение на ясните и прозрачни процедури по вземането на решения повечето преподаватели се обединяват в мнението си, че процедурите са по-скоро или напълно ясни. Почти няма преподаватели, които казват, че процедурите не са ясни или прозрачни. В малко секторни мрежи в страната се наблюдава такава хомогенност на мненията по този въпрос.

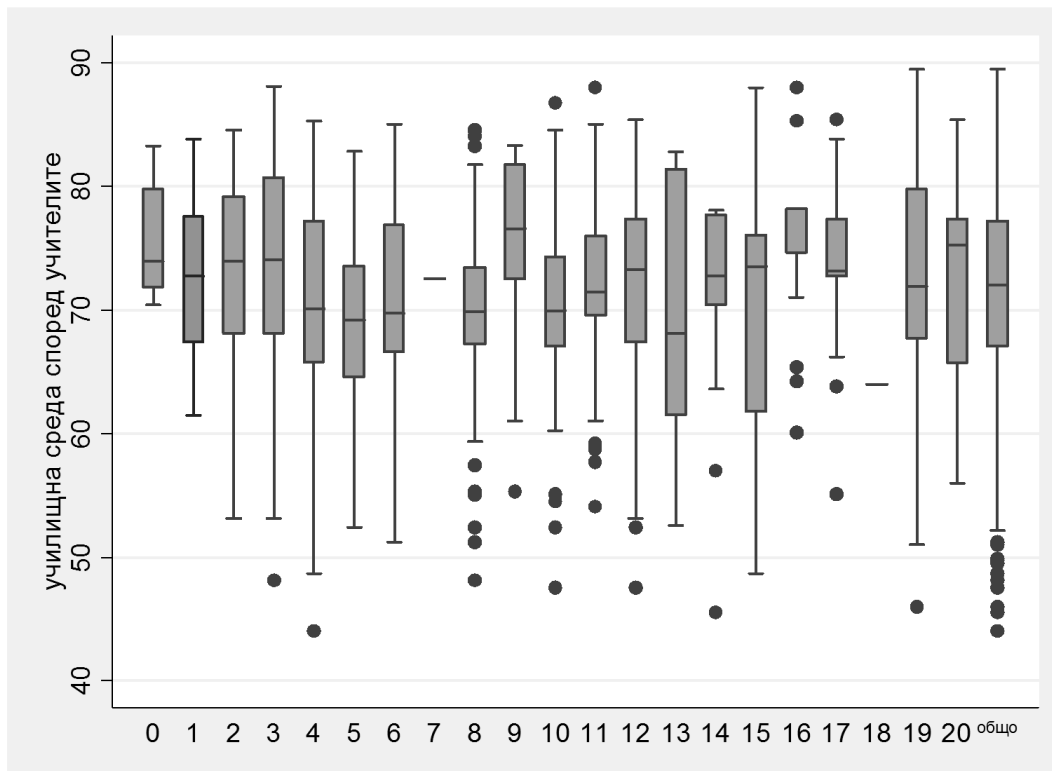
Училищна среда

Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на въпроси от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, засягащи материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището. Средната оценката в национален мащаб в професионално направление „Туризъм и спорт“ е 63 точки от този индикатор, като това е по-ниска от средната за страната стойност. Шестте гимназии, включени в анализа, обаче, дават оценки над средната за секторната мрежа и оценките им се намират на около 20 точки една от друга. Това не е много съществено разграничаване в оценките на учениците за учебната среда.

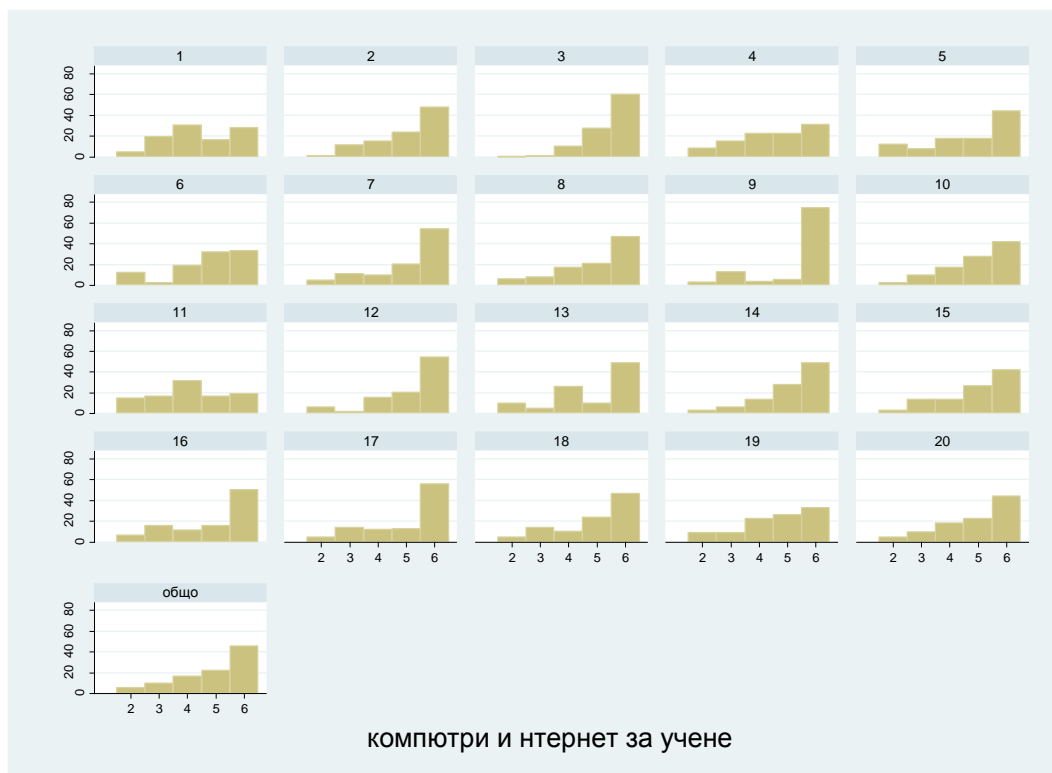
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

Индикаторът представлява оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред учителите като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, за удовлетвореността от училищната среда, в т.ч. материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината, информационната дейност и мерките за социализиране на ученици в училището.

Оценката на училищната среда според учителите за професионалното направление „Туризм и спорт“ в национален мащаб е малко по-висока от средната за страната, като няма екстремни случаи на оценяване в някое училище. Гимназиите, които са включени в професионалното направление, получават оценки в диапазона 67 - 87 точки. Както по-горе беше отчетено, това не е много голямо разлика помежду им. Преподавателите дават по-положителни оценки за учебната среда спрямо оценките на учениците.

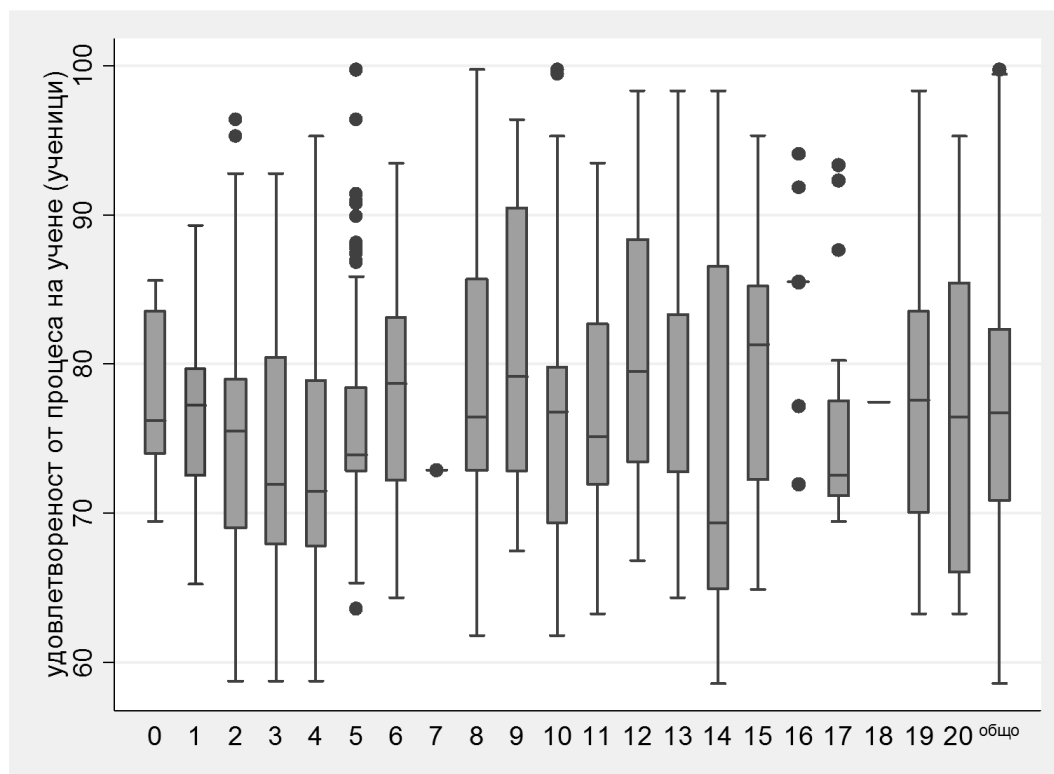
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

Секторната мрежа „Туризм и спорт“ е една от мрежите с най-добри показатели по отношение на оборудването и навлизането на технологиите в учебния процес. За разлика от някои други мрежи, тук, съдейки по отговорите на учителите, използването на компютри и интернет в часовете е масово и дава възможност учениците и учителите ефективно да се развиват, да търсят информация и да комуникират. Това ги поставя в условията на конкурентоспособност в този бурно развиващ се сектор на икономиката и допринася за достъпа до допълнителна полезна информация.

Организация на учебния процес и оценяването

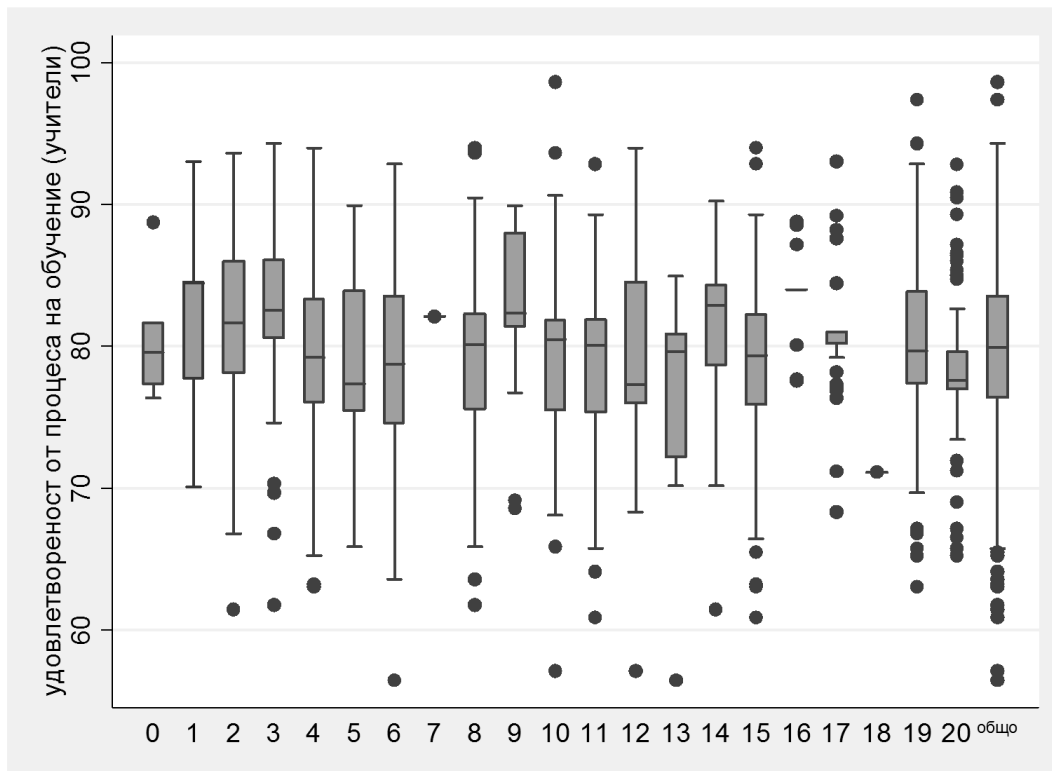
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред ученици като част от системата за ефективно управление на професионалното образование за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на учене при учениците от секторна мрежа „Туризъм и спорт“ е сравнима със средната оценка по този индикатор в цялото професионално образование и е със стойност малко под 80 от 100 възможни точки в индикатора. Разсейването на резултатите по училища също е голямо, но в повечето секторни мрежи се наблюдава същата тенденция. Цялото разсейване в рамките на секторната мрежа е около 25 точки от показателя, за сравнение, в някои от останалите професионални направления разсейването е около 40 точки. Шестте гимназии от секторната мрежа попадат в оценките от 65 до 85 точки, като една от тях е дала 65 точки и се явява долна граница за интервала в национален мащаб. Още две гимназии са дали близки до този резултат стойности, което значи, че тук в интересуваша ни група от шест гимназии се оформят две групи - на доволни и по-недоволни. Предвид резултата, който секторната мрежа е постигнал в техническо отношение, можем да заключим, че това недоволство по-скоро се дължи на вътрешно-училищни специфики.

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

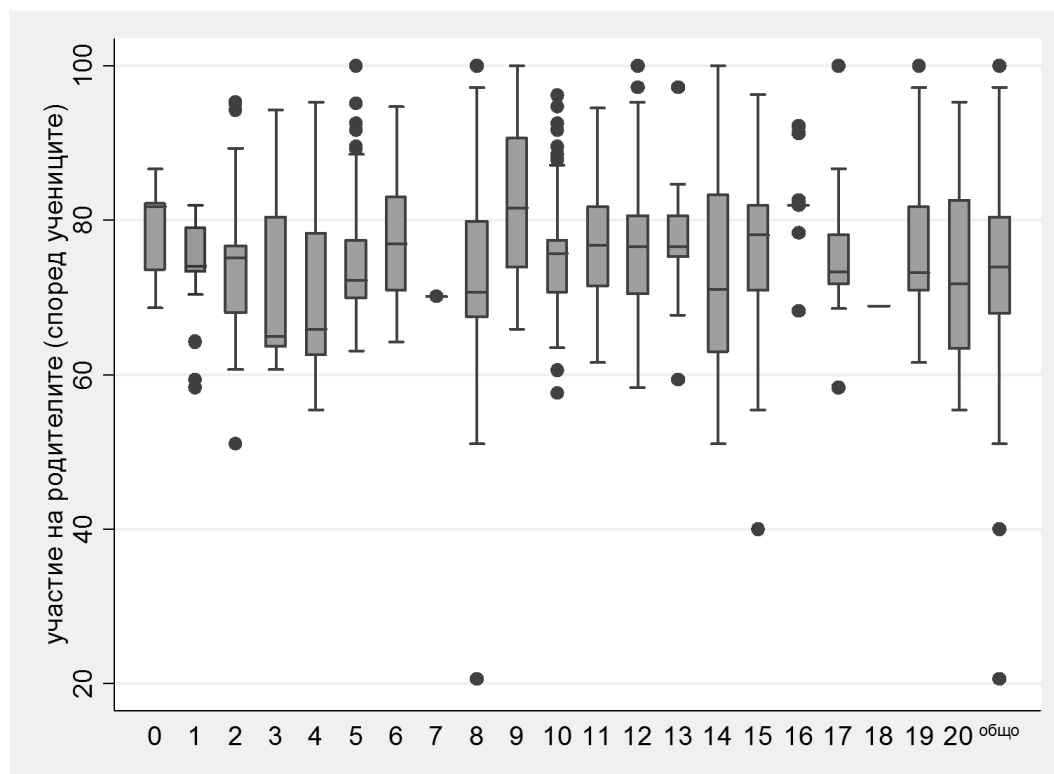
Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред учители като част от системата за ефективно управление на професионалното образование за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите от секторна мрежа „Туризм и спорт“ е малко по-ниска от средната за цялото професионално образование със стойности дадени по този индикатор от малко под 80 точки от 100. Разсейването на резултатите по училища е сериозно, защото повечето училища в професионалното направление са изказали по-крайни мнения, макар всички училища да имат над 65 точки, което говори за по-стабилна тенденция в удовлетвореността на преподавателите от процеса на обучение.

Учителите от гимназиите, които попадат в нашия анализ, са дали стойности над средната за секторната мрежа, което значи, че учителите в тях са по-скоро удовлетворени спрямо учителите в секторната мрежа в страната като цяло и според тях процеса на обучение върви по-скоро добре.

Партньорства и родителско участие

Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

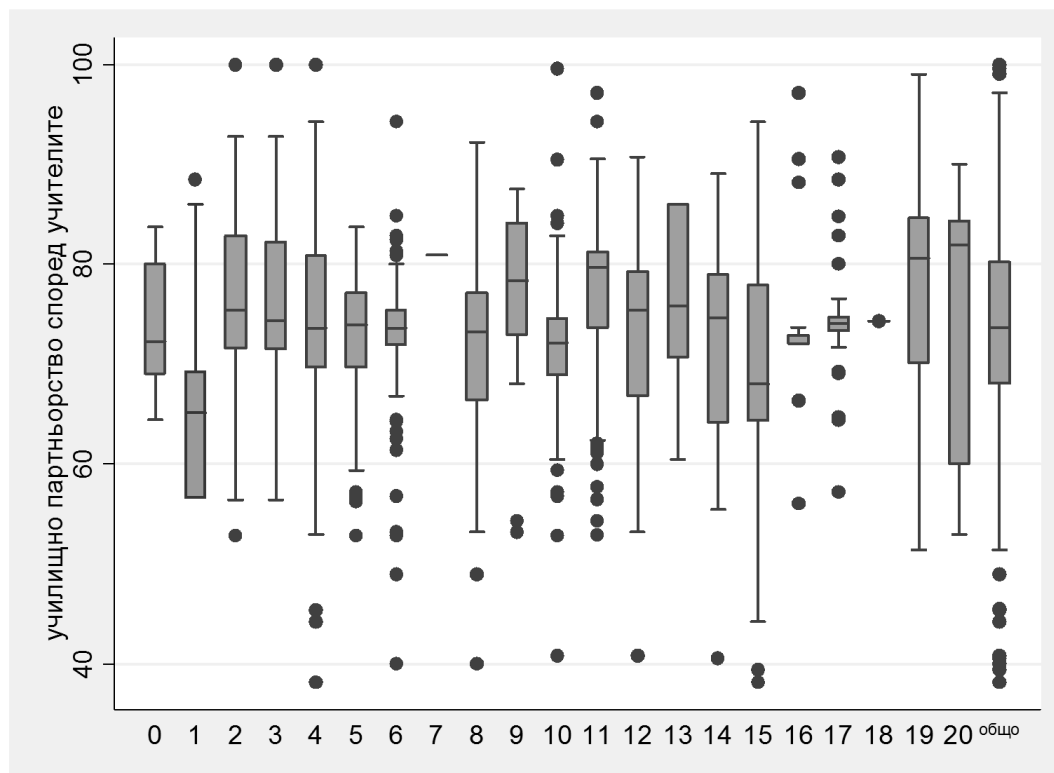

Този индикатор се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред учениците като част от системата за ефективно управление на професионалното образование за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч участието на родителите им в училищния живот.

Според отговорите, дадени от учениците в направление „Туризм и спорт“, участието на родителите може да бъде оценено на около 70 точки при максимум от 100. Разсейването по този показател за професионалното направление е голямо - около 40 точки от индикатора.

В интересуващите ни училища се наблюдава формирането на две групи. Едната от тях се състои от четири гимназии, дали стойности по този индикатор от 63 до 70 точки. Втората група се състои от две гимназии, които са оценили по-високо участието на родителите в учебния процес. Тяхната оценка е в интервала между 77 и 82 точки.

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

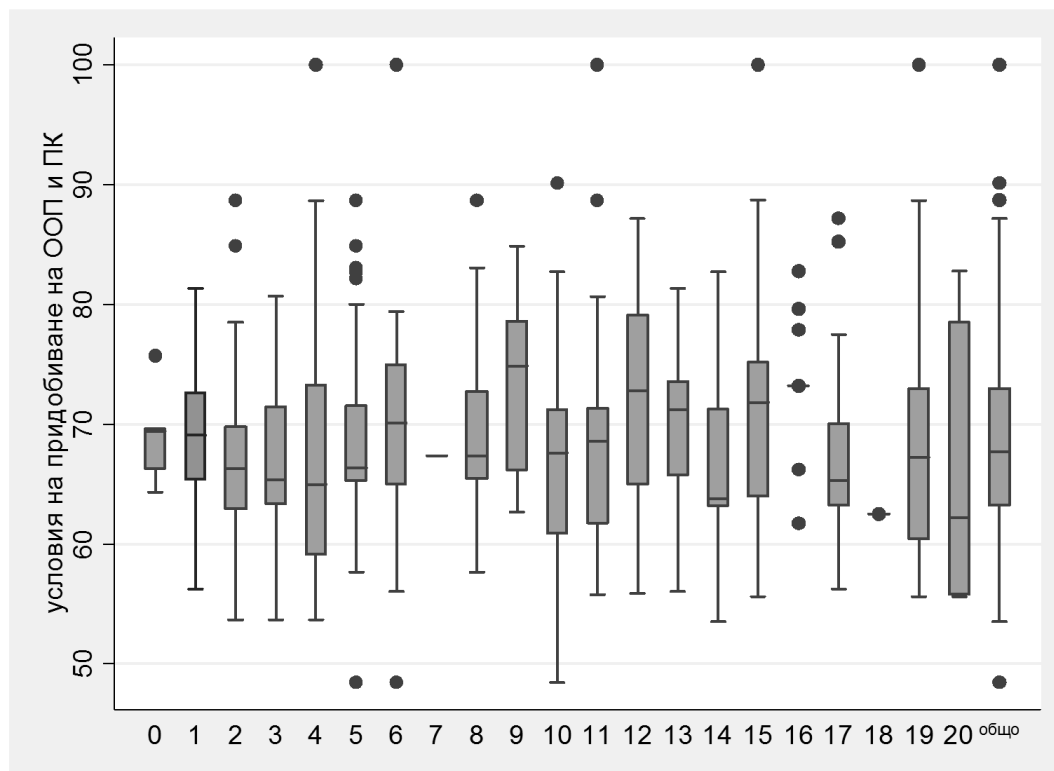

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред учителите като част от системата за ефективно управление на професионалното образование за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. партньорството между училището, родители на ученици и работодатели.

В секторна мрежа „Туризм и спорт“ оценката от страна на учителите за степента на развитие на партньорски отношения между училището от една страна и родителите, висшите училища и бизнеса от друга е доста висока в сравнение със средната за професионалното образование. Всъщност това е най-високата средна оценка (над 80 точки) за всички професионални направления. Всъщност всички гимназии, на които е посветен настоящият доклад, са дали оценка над средната за всички други професионални направления в страната. Това говори за добре развита система на общуване между училището и неговите партньори.

Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка на учениците, получена по данни от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование относно удовлетвореността им от условията на придобиване на общообразователната и професионалната подготовка.

Степента на удовлетвореност на учащите по отношение условията за придобиване на общообразователна и професионално-квалификационна подготовка за професионалното образование като цяло е ниска, с оценки малко над 65 точки от 100.

В секторната мрежа по „Туризъм и спорт“ средната на удовлетвореност е малко по-ниска от средната за страната.

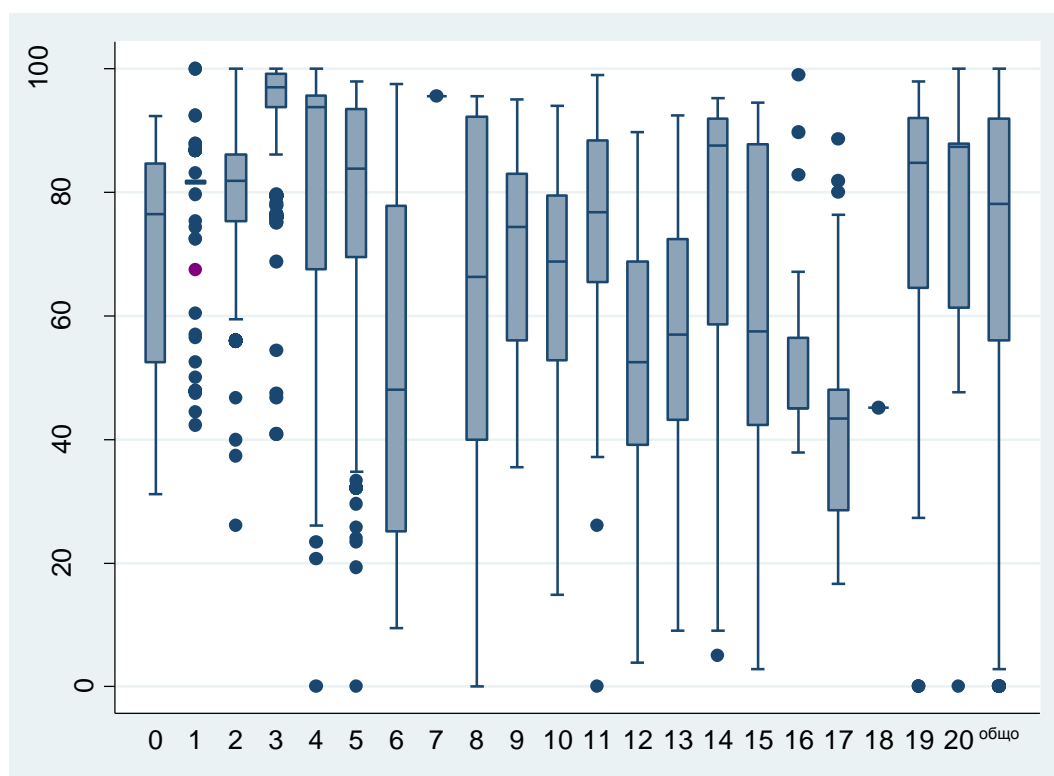
Шестте гимназии, върху които се базира настоящият доклад, са разпределени по почти цялата скала на индикатора, като четири от тях се намират в долната ѝ част, малко под средната. Една от гимназиите, намираща се в този интервал, е дала екстремно ниска оценка. Една от гимназиите е дала оценка малко над средната, а друга дава много висока спрямо другите училища оценка от 75 точки. Поради разликите в секторната мрежа, но и ниските резултати на направлението, като цяло е добре да се обърне внимание на условията, в които учениците придобиват общообразователната и професионалната си подготовка.

Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот.

Тази група се базира на обективни данни за дела на учениците , които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите ученици и индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представителите на бизнеса.

Ученици, положили успешно държавен зрелостен изпит и държавен изпит по професия

Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит

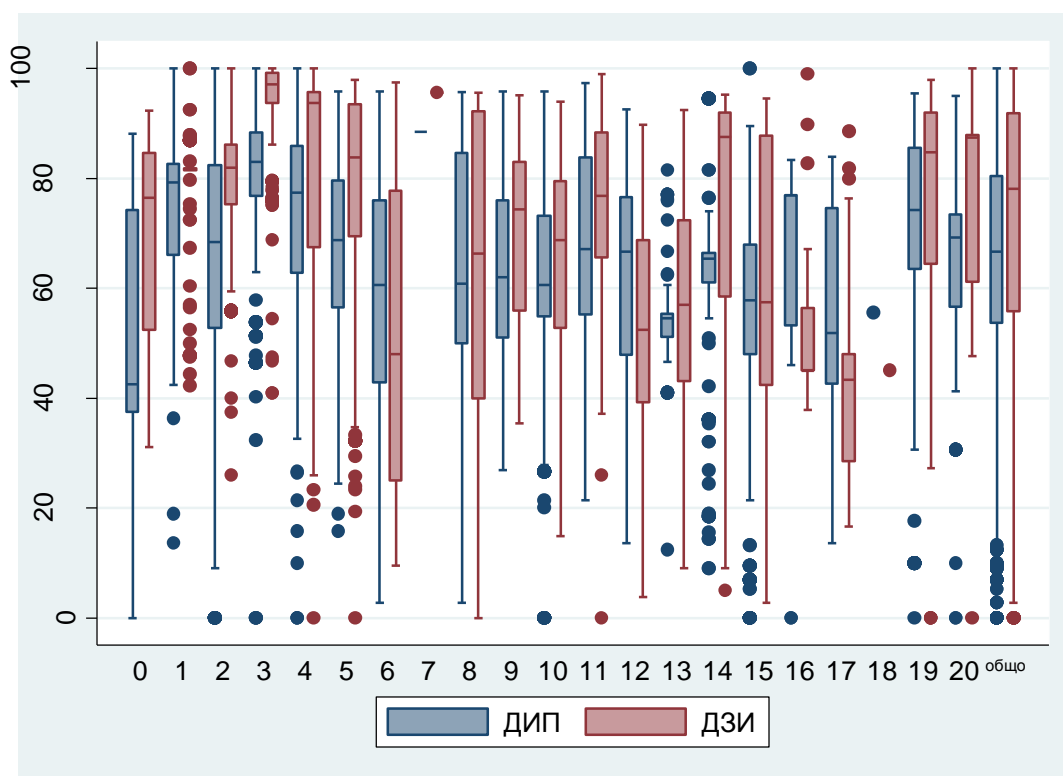

Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва % ученици, положили успешно 2 зрелостни изпита, от записаните в 12 клас през 2013 г.

Като цяло разликите между успешното полагане на ДЗИ по секторни мрежи са съществени. Завършващите в секторна мрежа „Туризъм и спорт“ полагат успешно държавния зрелостен изпит по-често от средното за страната, като средният процент на успеваемост е над 85%, което говори за добра общообразователна подготовка, въпреки неудовлетвореността от предоставените в училището условия. Разсейването в самата секторната мрежа обаче е голямо, като се простира на 50 точки от индикатора. Има и едно училище, чийто процент на успеваемост е екстремно нисък, а именно 0 %

Интересуващите ни в настоящия анализ гимназии се намират по цялата дължина на това разсейване. Една от тях е дала под 60 точки и е откъсната на малко повече от 20 точки от всички други в групата. Това е различно училище от далото най-ниски точки за удовлетвореност от условията на професионална и общообразователна подготовка. Втора гимназия изостава от средните стойности за страната на около 10 точки. Останалите гимназии, включени в анализа, имат успеваемост от над 90% .

Фигура 18. Дял на успешно положили държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професията

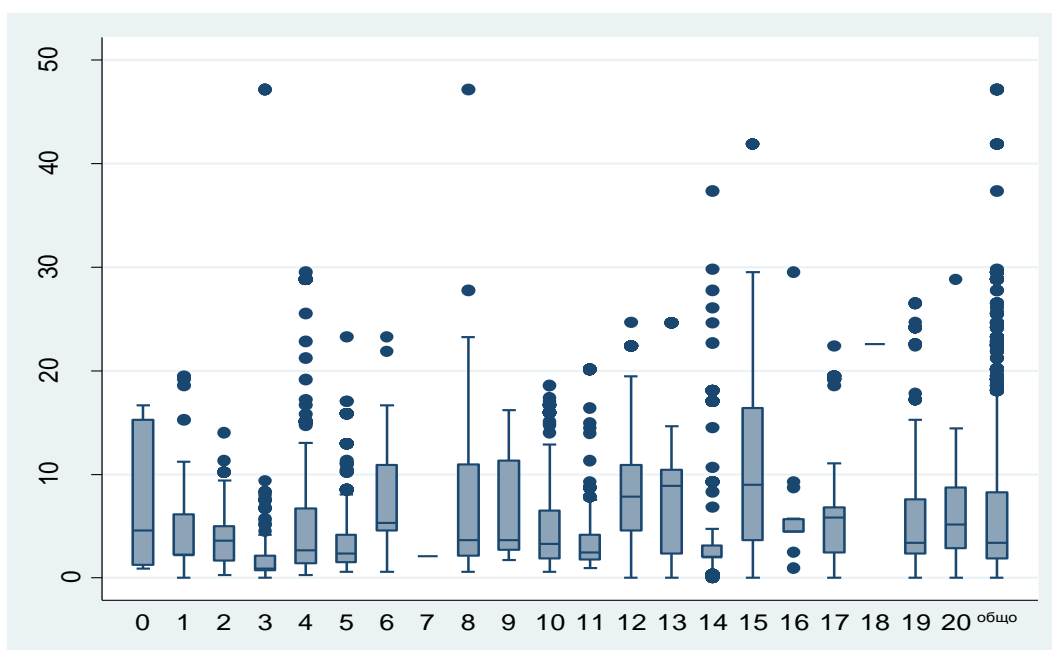
Като цяло за професионалното образование резултатите от държавните зрелостни изпити са по-високи от държавния изпит по професията. Този модел се наблюдава при повечето професионални направления, но има и изключения. Секторната мрежа туризъм и спорт не е едно от тях обаче, като дела на положили успешно ДЗИ И ДИП е на 20 точки разстояние, в полза на ДЗИ. Тъй като това е тенденция в цялото средно образование, може да се обърне внимание на изискванията за придобиване на професионална степен и тези за успешно положен зрелостен изпит и дали критериите не се различават драматично. Разсейването при положили ДЗИ в сектор „Туризъм и спорт“ не е толкова драматично, но когато погледнем разсейването за успешно полагане на изпит за професионална квалификация виждаме едно много по-драматично разсейване, с няколко изпадащи училища.

В гимназиите, обект на анализа, учениците на четири от тях полагат много успешно изпита за професионалната си подготовка с проценти на успеваемост между 85 и 95. Две от тях са показали по-лоши резултати, като едно от тях се движи малко над средната успеваемост за

страната, а другото е на 10% зад нея. В тази група от 6 гимназии няма такива с екстремно ниска успеваемост. Важно е да се отбележи, че разлики има не само между училища в секторната мрежа, но и между направления на преподаване в самите гимназии.

Отпаднали ученици

Фигура 19. Дял на отпадналите ученици

Данните за изчисляване на индикатора са от базата на Информационната система на образованието. Информацията е за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013), и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

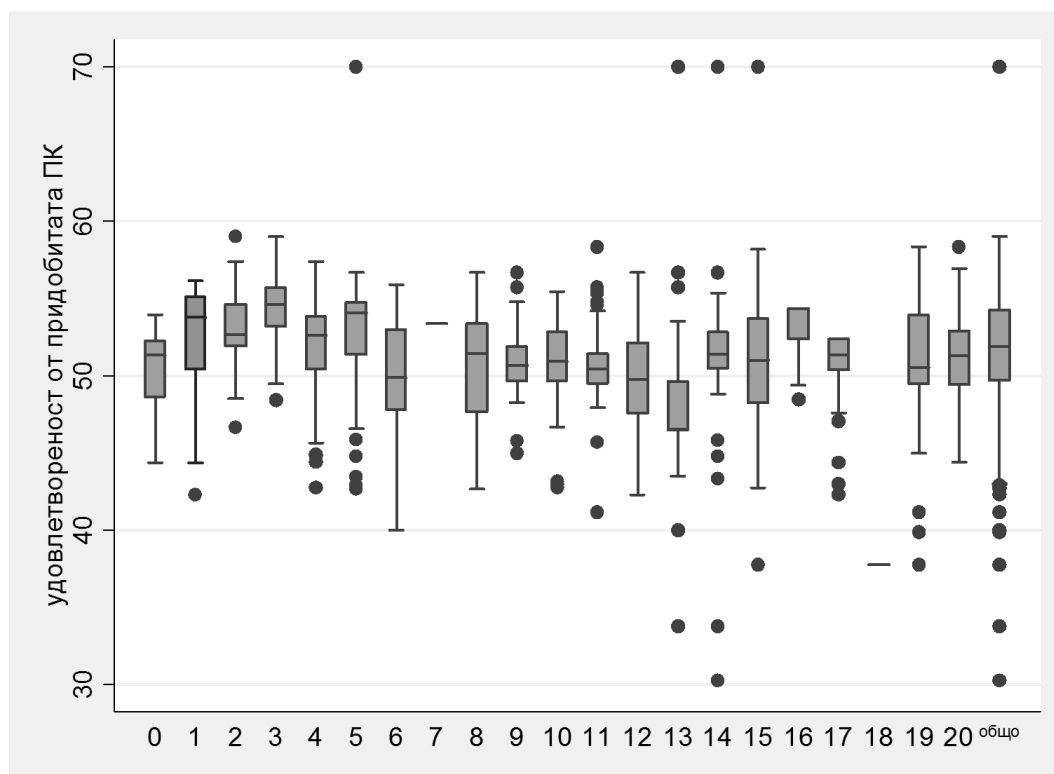
В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи има значими разлики. В секторната мрежа „Туризм и спорт“ медианата на отпадането е малко над средната за страната, но разсейването е по-малко, тоест няма училища с изключително драматично отпадане на ученици като цяло. Има едно изключение и то е училище с отпадане на учениците над 30%, което е сериозен проблем.

Шестте гимназии, представляващи интерес в настоящия доклад, също не са хомогенна група що се отнася до процента на отпаднали ученици. Една от тях се характеризира с по-сериозен дял на отпадналите, който е около 11%, което е с 5-6 % над средното за страната. Другите пет гимназии са много по-хомогенна група, като там отпадат от 5% до 1% от учениците. Това е движение около и малко под средната за страната, което е положително за гимназиите в тази група.

Тези данни повдигат въпроси за ефективността на професионалното образование, за неговата актуалност и приложимост, както и за това кои ученици се насочват към него и как те да бъдат задържани в образователната система.

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване сред учениците като част от системата за ефективно управление на професионалното образование за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към училището, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Удовлетвореността от получената професионална подготовка на учениците в страната по различните професионални направления е като цяло ниска, със стойност от малко над 52 точки и по-големи разсейвания.

В секторна мрежа „Туризм и спорт“ оценката на удовлетвореност не е толкова разсеяна, колко е за страната, движейки се в параметрите между 45 и 55 точки, като само едно училище

е дало по-висока оценка от този интервал, но тя е на 2-3 точки от другите училища в секторната мрежа, което хомогенизира групата.

Шестте гимназии, върху които е построен анализът, и по-точно техните ученици показват изключително сходство на мнения, когато биват запитани за тяхната лична удовлетвореност от професионалната им квалификация. Те са умерени в оценката на професията си и качеството на образованието, когато става въпрос за тяхната лична реализация. Разликите по точки на този отговор са 5 между първата и последната в групата гимназии.

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Индикаторът се базира на анализ на отговорите от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред работодатели за удовлетвореността от знанията и уменията на завършилите - степента, в която новозавършилите професионално образование са готови да започнат работа по специалността си. Трябва да се има предвид, че от секторна мрежа „Туризм и спорт“ са отговорили 29 работодатели. Това се дължи отчасти и на структурата на сектора в икономиката, а от други е заради липсата на свободно време от страна на частните предприемачи да участват в проучвания.

Удовлетвореността на работодателите от подготовката на кадрите от различните шест училища, включени в анализа, са разнопосочни. Някои от тях са изключително доволни от професионалната им подготовка, давайки оценки по индикатора от над 85 точки, а други са доста разочаровани с оценки от 33 до 43 точки.

Работодателите в сектор „Туризм и спорт“, които са отговорили на въпроса за вземането на участие по някой от десетте начина на участие в средното професионално образование са 29.

От отговорилите и вземащи участие над 60% заявяват, че информират професионалните училища за свободните работни места, които предлагат. В 50% от случаите професионалните училища са потърсили мнението на работодатели в сектора за програмите на обучение, които предлагат. Това все пак е една немного силна връзка и заинтересованост от страна на професионалните училища за връзката с пазара на труда и говори за наличието на малка и недостатъчна връзка между училище и работодатели. По отношение на осигуряването на база за провеждане на учебни практики и стажове, над 80% от работодателите имат осигурена такава и предлагат възможности за учащите в професионално направление „Туризм и спорт“. Една от формите на сътрудничество, която се характеризира с ниско участие и неголяма популярност, е наемането на учители, преподаващи в професионалното направление, на работа. В секторната мрежа „Туризм и спорт“ работодателите, които практикуват тази форма на сътрудничество, са малко под 30%. Забелязва се, че чисто финансовата подкрепа за

оборудване на професионалните гимназии е доста непопулярна сред работодателите. По този начин едва 20% от работодателите са взели участие в тази форма на сътрудничество. В настоящата секторна мрежа само 12% от работодателите дават стипендии за изявени ученици, което е тенденция в цялата страна. По отношение предлагането на работа на завършили ученици, които са се обучавали в сектора, малко над 60% от работодателите предлагат такива места, като в процентно отношение това отговаря на работодателите, които по принцип информират професионалните училища за свободни работни места. Почти толкова работодатели предлагат работа на изявени ученици, които имат навършени 16 години. Този резултат е един от добрите на фона на други сектори в страната и показва относително по-голямата ангажираност на работодателите в сектора по отношение на кадрите, които излизат от професионалните училища. Голяма част, около 80% от работодателите в сектора, наемат хора със средно професионално образование, отговарящо на тяхната икономическа дейност. Това е тенденция за страната като цяло, но все пак секторната мрежа „Туризъм и спорт“ произвежда кадри с подготовка, на която работодателя може да разчита и без тяхната допълнителна квалификация във висше училище.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарти) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализирани единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция

индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища, каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Туризм и спорт“ и в професионалното образование като цяло	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	8
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	9
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	10
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	11
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	12
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи	13
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	14
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	15
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	16
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици).....	17
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	18
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	19
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите.....	20
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	21
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит	22
Фигура 18. Дял на успешно положили държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професията	23
Фигура 19. Дял на отпадналите ученици.....	24
Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	25